

Globalizacja i World Trade Center Association na kontynencie afrykańskim - przypadek Ghany

Aleksandra Nowak
116212

Celem pracy jest przybliżenie działalności organizacji promującej handel międzynarodowy - World Trade Center Association oraz przedstawienie jej obecności na kontynencie afrykańskim w ramach procesów globalizacji na przykładzie Ghany.

Warszawa, 2022

Wprowadzenie

World Trade Center Association to organizacja zajmująca się tworzeniem i działaniem budynków World Trade Center jako instrumentów ekspansji handlu międzynarodowego. Poprzez tworzenie "międzynarodowego ekosystemu" globalnych połączeń biznesowych zawieranych pod znaną marką powierzchni biurowych, WTCA zachęca do ekspansji handlu i relacji międzynarodowych. Organizacja ma swoje budynki także na kontynencie afrykańskim. Celem niniejszej pracy jest przybliżenie działalności organizacji World Trade Center Association oraz jej analiza na kontynencie afrykańskim w ramach postępującej globalizacji. Przeanalizowany jest przypadek Ghany, najbardziej wolnego pod względem gospodarczym kraju Afryki Zachodniej, gdzie World Trade Center ma swój budynek - siedzibę dla ponad 20 międzynarodowych firm. W pierwszej części opracowania zaprezentowano charakterystykę kraju, w drugiej przedstawiono profil działalności organizacji World Trade Center Association, w trzeciej została jej ogólna działalność w Afryce oraz następnie szerzej omówione zostały fazy zmian zachodzących w Ghanie po wprowadzeniu istotnych reform w 1988 roku, w tym przekształcenie przestrzeni miejskich, które miały wpływ na pojawienie się budynku World Trade Center. World Trade Center Association, jako podmiot licencjonujący markę World Trade Center, jest więc odpowiedzią na powstałe w fazie globalizacji potrzeby połączenia Ghany z globalnymi gospodarkami oraz spełnia swoją misję jako promotor konferencji i inicjatyw dotyczących handlu i biznesu międzynarodowego.

I. Ghana - charakterystyka kraju

Ghana to państwo położone w zachodniej części Afryki, graniczące z Togo, Burkina Faso i Wybrzeżem Kości Słoniowej. Utworzona z brytyjskiej kolonii, jako pierwszy kraj Afryki Subsaharyjskiej, odzyskała niepodległość 6 marca 1957 r. Sam kraj ma ludność 26 mln mieszkańców, a stolica - Akra liczy ok. 2 mln mieszkańców. Kraj jest bogaty w surowce naturalne, takie jak diamenty boksytu, rudy manganu, złoto i ropę. Jest także drugim największym w Afryce producentem złota, zaraz po RPA i drugim producentem kakao. (<https://www.gov.pl/attachment/0e9094e8-c4b4-4f1d-a07c-4ac8b9675d48>, dostęp 06.06.2022). Ostatnio Ghana wyprzedziła RPA w wydobywaniu złota w Afryce. Jest to spowodowane decyzją największych południowoafrykańskich firm, takich jak AngloGoldAshanti Ltd. i Gold Fields Ltd., aby skupić się na innych krajach, w tym także na Ghanie, gdzie złoża są tańsze i łatwiejsze do wydobycia. Uważa się, że rozpoczęte w 2010 r. wydobywanie ropy naftowej z morskiego pola naftowego Jubilee jest spodziewanym czynnikiem wzrostu gospodarczego - jako że te pola naftowe są największymi złożami ropy, jakie w odkryto w Afryce Zachodniej. Dodatkowe projekty naftowe są opracowywane i oczekują na rozpoczęcie w ciągu kilku najbliższych lat (<https://forsal.pl/artykuly/1416787,wydobyce-zlota-w-afryce-i-na-swiecie-rpa-ghana.html>, dostęp 08.06.2022). Uprawia się również owoce cytrusowe, ryż, tytoń, kukurydzę, maniok, trzcinę cukrową, bawełnę, proso, bataty, pochrzyn. Hoduje się kozy, owce, trzodę chlewną i bydło, rozwinięte jest także rybołówstwo. Przemysł stanowi ok. 29% PKB i obejmuje przede wszystkim: górnictwo, przemysł drzewny, lekkie przetwórstwo, produkcję aluminium hutniczego, przemysł spożywczy, cement, budowę małych statków komercyjnych. Sektor usług stanowi ok. 50% PKB i zatrudnienie w tym sektorze znajduje prawie 30% siły roboczej. W 2011 r. Ghana była drugą najszybciej rozwijającą się gospodarką świata ze wzrostem PKB na poziomie 13,5% (<https://www.gov.pl/attachment/0e9094e8-c4b4-4f1d-a07c-4ac8b9675d48>, dostęp 06.06.2022).

U progu niepodległości był to jeden z bogatszych krajów Afryki. Po uzyskaniu niepodległości rozpoczął się długoletni kryzys gospodarczy, spowodowany błędną polityką ekonomiczną oraz spadkiem cen surowców na rynku światowym. Na początku lat 90. XX wieku rząd Ghany porozumiał się z Międzynarodowym Funduszem Walutowym i Bankiem Światowym. Nastąpiła radykalna przebudowa gospodarki: prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych, dewaluacja pieniądza, redukcja wydatków socjalnych, ograniczenie zakresu kontroli cen oraz ograniczenie liczby urzędników w państwowych instytucjach. Obecnie

Ghana jest przez wielu uznawana za jedną z najbardziej stabilnych politycznych demokracji w Afryce Subsaharyjskiej.

W zestawieniu Doing Business 2019 Ghana zajmuje 118. pozycję wśród 190 gospodarek świata (World Bank, 2018). Jest to znaczny spadek, ponieważ jeszcze w 2015 r. zajmowała 70. pozycję. Mimo to Ghana zajmuje najwyższe miejsce w rankingu wśród krajów Afryki Zachodniej pod względem wolności gospodarczej. W tegorocznym (2022) rankingu Indeksu Wolności Gospodarczej publikowanym przez Wall StreetJournal i Heritage Foundation, Ghana zajmuje 89. pozycję spośród ocenianych krajów oraz 9. pozycję spośród 47 krajów w regionie Afryki Subsaharyjskiej (Heritage Foundation and Wall StreetJournal, 2022).

2. Stowarzyszenie Światowych Centrów Handlu - World Trade Center Association

World Trade Center Association (WTCA) to apolityczne stowarzyszenie non-profit, zajmujące się tworzeniem i działaniem World Trade Centers jako instrumentów ekspansji handlu międzynarodowego. Zostało założone w 1970 r., a w maju 2020 r. posiadało 323 posiadłości licencjonowanych w 90 krajach. WTCA promuje się jako “międzynarodowy ekosystem” globalnych połączeń biznesowych zawieranych pod marką prestiżowych powierzchni biurowych. (www.wtca.org, dostęp 08.06.2022). WTCA nadzoruje działania posiadających koncesję na markę World Trade Center. Do założeń organizacji należą: zachęcanie do ekspansji handlu międzynarodowego, promocja międzynarodowych relacji biznesowych i relacji między narodami. Mimo że WTC może przybierać różne formy w każdym kraju, to są one ze sobą połączone różnymi więziami. Motto organizacji to “Peace and Stability Through Trade”. World Trade Center oferuje międzynarodowo rozpoznawalne powierzchnie biurowe dla każdej firmy chcącej umiędzynarodowić swój profil i zaistnieć na rynku międzynarodowym. WTC oferuje nowoczesne biura, jak i przestrzenie coworkingowe, sale konferencyjne czy inne udogodnienia. WTCA jest partnerem wiodących organizacji i inicjatyw, takich jak Global Trade Helpdesk - wspólnie tworzonej przez Światową Organizację Handlu, Konferencję Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju (UNCTAD) oraz Międzynarodowe Centrum Handlu (ITC). Jest aktywnym partnerem w United Nations Global Compact i wspiera biznesy działające zgodnie z ESG oraz Celami Zrównoważonego Rozwoju. Podczas pandemii COVID-19, WTCA zorganizowało trzy

globalne wirtualne wydarzenia dotyczące handlu międzynarodowego i uruchomiło platformę łączącą biznesy, tak aby ułatwić wirtualne nawiązywanie kontaktów w trudniejszych czasach. WTCA wystartowała również z serią podcastów “Trade Win”, w których biorą udział eksperci z różnych branż.

3. World Trade Center Association w Afryce

WTCA jest obecna na sześciu kontynentach, w tym także w Afryce. Organizacja ma swoje siedziby w takich krajach jak Algieria (Algiers), Angola (Luanda), Wyspy Zielonego Przylądka (Praia), Egipt (Kair), Ghana (Accra), Wybrzeże Kości Słoniowej (Abidżan), Kenia (Nairobi), Libia (Benghazi), Madagaskar (Antananarivo), Mauritius (Verdun), Maroko (Casablanca), Nigeria (Abuja i Lagos) oraz Tunezja (Tunis). Tegoroczne Zgromadzenie Generalne organizacji o motywie przewodnim “Exploring New Horizons” będzie skupiać się na możliwościach biznesowych w Afryce (www.wtca.org, dostęp 08.06.2022).

4. Globalizacja a World Trade Center Association

4. 1. Procesy zachodzące w Ghanie

Przed analizą relacji organizacji World Trade Center Association z procesami umiędzynarodowienia Ghany, warto pokrótce przybliżyć, jak następowała ewolucja tego kraju w kontekście globalizacji. W swojej książce “Globalizing City: The Urban and Economic Transformation of Accra, Ghana” (2004) Richard Grant podaje trzy najważniejsze etapy zmian, jakie nastąpiły w Ghanie, których efekty widzimy do dzisiaj. Ghana, a w szczególności jej stolica, nie jest jedynym miejscem, w którym dokonały się przemiany w ramach globalizacji - na przestrzeni ostatnich 2 - 3 dekad podobnie zmieniały się takie miasta jak Kigali, Addis Ababa czy Luanda.

Pierwszym etapem zmian w Ghanie jest decyzja decydentów politycznych z czasów kolonialnych o przeniesieniu stolicy z Cape Coast do Akry w 1877 r. Miasto to stało się stolicą administracyjną i komercyjną kraju, co naturalnie doprowadziło do późniejszej ekspansji (Acquah, 1957, Brand 1972a).

Następna faza przemian związana jest z odzyskaniem niepodległości od Wielkiej Brytanii w 1957 r. Rozpoczyna się era nacjonalizmu w polityce ekonomicznej Ghany - wprowadzono środki mające na celu substytucję importu i wysiłki zostają skierowane w stronę ulepszeń przemysłowych i infrastrukturalnych w Akrze.

Globalna faza Ghany rozpoczyna się w 1983 r., wraz z wprowadzeniem polityki liberalizacyjnej, wspólnie uzgodnionej z Bankiem Światowym i Międzynarodowym Funduszem Walutowym w celu zatrzymania osłabienia gospodarki, które rozpoczęło się w 1970 r. Połączenie Ghany z globalnymi gospodarkami ułatwiają między innymi: eliminacja barier w Bezpośrednich Inwestycjach Zagranicznych, ulepszenie infrastruktury terenu, prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych - 100 z nich zostało poddane prywatyzacji (Mmieh and Owusu-Frimpong, 2004), powstanie stref przetwórstwa eksportowego (Export Processing Zones - EPZs) i redukcja barier handlu. Powstały także takie organizacje jak Ghana Investment Promotion Centre (GIPC), czy narodowa giełda w 1989 r. - Ghana Stock Exchange. Środki te zostały wprowadzone, aby zwiększyć obecność państwa w globalnej gospodarce i przyciągnąć kapitał zagraniczny do lokalnej gospodarki. Wszystkie te przemiany zostały wyrażone w słowach Prezydenta Kufuora - "The Golden Age of Business for Ghana". Ważnym krokiem w ułatwieniu handlu i przyspieszeniu wzrostu gospodarczego wspieranym eksportem było zatwierdzenie w 1998 r. projektu Ghana Trade and Investment Gateway Project w wysokości \$56 mln, sfinansowanego przez Międzynarodowe Stowarzyszenie Rozwoju (IDA) poprzez pożyczkę w wysokości \$50.5 mln. Projekt złożony był z dwóch części i został zamknięty w 2009 r. Pierwsza polegała na przekształceniu części terenu Ghany na powierzchnię przemysłową, początkowo przeznaczoną dla firm zorientowanych na eksport, ale ostatecznie przestrzeń została otwarta dla każdego rodzaju firmy, pozwalając na stymulowanie korzystnych warunków inwestycyjnych z zagranicy. Druga część projektu polegała na wspieraniu różnych krajowych organizacji, takich jak Customs Excise and Preventive Service, Ghana Investment Promotion Centre czy też Ghana Free Zones Board, w polepszeniu ich usług dla zagranicznych inwestorów (<https://gipc.gov.gh/>, dostęp 05.06.2022)

Wpływ sił globalnych połączeń widoczny jest również w przestrzeniach miejskich - wraz z otwarciem gospodarek na świat zaczęły się pojawiać wieżowce i nowoczesne powierzchnie (nazywane "urban African fantasies"), często projektowane i budowane przez globalnych deweloperów. Mimo że badania na temat przekształceń przestrzennych w stolicy Ghany są raczej ograniczone, w literaturze poruszona jest kwestia zmian architektury miasta. Yeboah et al. (2021) poruszają temat wpływu sił globalnych i lokalnych na przemianę stolicy i tego, jak wpłynęło to na pojawienie się takich inicjatyw jak World Trade Center Accra (jako podmiot pod licencją World Trade Center Association).

4.2. World Trade Center Association Accra

Oddział World Trade Center w Ghanie został założony w 2008 r. i jest nim 14-piętrowy budynek w Akrze, licencjonowany przez World Trade Center Association (<https://www.wtcaccra.com/about.html>, dostęp 07.06.2022). Jest on miejscem targów handlu, wystaw i wydarzeń związanych z biznesem międzynarodowym, przyciągając lokalnych i globalnych uczestników. WTC Accra jest także największym promotorem delegacji biznesowych z Afryki na wydarzenia z zakresu handlu międzynarodowego na całym świecie. Oprócz działalności promującej handel międzynarodowy, budynek WTC Accra jest także siedzibą ponad 20 międzynarodowych firm. 45% tych firm jest pochodzenia zagranicznego, a sam budynek jest obłożony w 98%. Według statystyk podawanych przez stronę internetową WTC Accra, 95% najemców decyduje się wynajmować powierzchnie ze względu na udogodnienia i korzystną lokalizację.

W swojej pracy, Yeboah et al. (2021) pokazują, jak procesy globalizacyjne w Ghanie spowodowały pojawienie się takich inicjatyw, jak World Trade Center Association w kraju. Omówiona wcześniej faza globalizacji Ghany związana z wprowadzeniem programu zmian w 1988 roku miała bezpośredni wpływ na pojawienie się WTCA w Akrze, jako że pojawiła się potrzeba zmian w wykorzystaniu przestrzeni miasta, tak aby budynki spełniały funkcje globalnej stolicy. Były to przede wszystkim funkcje związane z sektorem finansowym i szeroko pojętym biznesem i stanowiły 82% instytucji. Autorzy wskazują na częściowe zmiany architektury miasta, z kolonialnych bungalów na wysokościowce, których jest dotąd 19 w Akrze. Dowodem silnego wpływu globalnych i lokalnych sił jest przeniesienie centrum finansowego kraju z ulicy John Atta-Mills High do West Ridge. Obecnie prawie każdy bank komercyjny, oprócz tradycyjnych krajowych czy wcześniej już istniejących, takich jak Ghana Commercial Bank, StandardsChartered i Barclays, ma swoją siedzibę w nowym centrum. Również bank centralny Ghany (Bank of Ghana) i Giełda Papierów Wartościowych w Ghanie są obecne w Cedi House, wieżowcu w nowym dystrykcie finansowym. Kolejnymi przykładami są międzynarodowe sieci hoteli - Accra City Hotel/Novotel i Movenpick Hotel, które także służą potrzebom biznesowym we wspomnianej lokalizacji miasta.

Jak wskazują autorzy, rozwój budynków World Trade Centers, a w tym World Trade Centers Association jako podmiot wydający licencję na markę, jest odpowiedzią na potrzeby połączenia Ghany z globalnymi gospodarkami. Zmiany w stolicy dokonują się poprzez przeniesienie centrum finansowego z jednej części miasta na drugą, skupienie w niedalekiej

odległości budynków i udogodnień (takich jak instytucje, banki, międzynarodowe firmy, hotele) służącym biznesom, tak aby zapewnić dogodne połączenie zagranicznego kapitału z lokalną gospodarką. World Trade Center jako budynek sam w sobie spełnia podstawową rolę siedziby zagranicznych i lokalnych firm, jednak pod marką World Trade Center Association stanowi łączność Ghany ze światem biznesowym na wielu płaszczyznach. Realizuje się ona poprzez promocję handlu i więzi międzynarodowych w ramach konferencji i różnych inicjatyw, a także jako potwierdzenie procesów globalizacji zachodzących wewnątrz kraju - tego, że kraj przyciąga do siebie coraz więcej prestiżowych marek.

Podsumowanie

Afryka to kontynent wielkich perspektyw i możliwości, które są coraz częściej dostrzegane przez zagranicznych inwestorów ze względu na zachodzące procesy globalizacji, w których uczestniczą różne grupy podmiotów: państwa, instytucje czy też organizacje międzynarodowe. World Trade Center Association to organizacja non-profit, która kieruje World Trade Center - prestiżową marką powierzchni biurowych, obecną w 90 krajach. Organizacja promuje się jako "międzynarodowy ekosystem" globalnych połączeń biznesowych i jej podstawowym celem jest zachęcanie do ekspansji handlu międzynarodowego poprzez budowanie relacji biznesowych między narodami. WTCA ma swoje siedziby na sześciu kontynentach, w tym w trzynastu krajach na kontynencie afrykańskim. W pracy szerzej omówiona została działalność WTC w Akrze - stolicy Ghany i relacja organizacji z procesami globalizacji w tym kraju. Badania na temat zachodzących zmian przestrzeni w stolicy są dość ograniczone. Jedynym znalezionym w literaturze opracowaniem tematu World Trade Center Association w globalizującej się stolicy są badania Yeboah et al. (2021). Autorzy pokazują, jakie zmiany zaszły po wprowadzeniu programu zmian strukturalnych w 1988 roku - było to między innymi przeniesienie centrum finansowego do innej dzielnicy miasta i pojawienie się wieżowców - siedzib wielu lokalnych i zagranicznych firm. Budowa World Trade Center Accra była zatem odpowiedzią na rosnące potrzeby globalnej stolicy - połączenie Ghany z globalnymi gospodarkami. Obecnie WTC Accra jest siedzibą ponad 20 międzynarodowych firm, z których 45 % jest pochodzenia zagranicznego. Oprócz tego, budynek WTC jest miejscem konferencji na temat handlu i biznesu międzynarodowego i tworzy sieć globalnych kontaktów.

Źródła

- Acquah, I. (1957). Accra survey. London: Univ. of London Press.
- Brand, R. (1972a). A Geographical Interpretation of the European Influence on Accra, Ghana since 1877, Columbia University.
- Grant, R. (2009). Globalizing city: The urban and economic transformation of Accra, Ghana. Syracuse Univ. Press.
- Heritage Foundation (Washington, D.C.), & Wall Street Journal (Firm). (1995). *The index of economic freedom*. Washington, D.C: Heritage Foundation.
- Mmieh, F., Owusu-Frimpong N. (2004). State Policies and the Challenges in Attracting Foreign Direct Investment: A Review of the Ghana Experience. *Thunderbird International Business Review*, 46: 575-99.
- World Bank, 2018. "Doing Business 2018," World Bank Publications - Books, The World Bank Group
- Yeboah, I. E., Maingi, J. K., & Arku, G. (2021). World Trade Center, Accra: production of urban space for the continued peripheral linkage of Ghana under globalization. *African Geographical Review*, 40(1), 19-32.
- Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej Ministerstwa Rozwoju, Republika Ghany. Informacja o stosunkach gospodarczych z Polską, <https://www.gov.pl/attachment/0e9094e8-c4b4-4f1d-a07c-4ac8b9675d48> (dostęp 06.06.2022)
- <https://gipc.gov.gh/> (dostęp 05.06.2022)
- TL, Ghana wyprzedziła RPA w wydobyciu złota w Afryce, <https://forsal.pl/artykuly/1416787,wydobyce-zlota-w-afryce-i-na-swiecie-rpa-ghana.html> (dostęp 08.06.2022)
- www.wtca.org (dostęp 08.06.2022)
- <https://www.wtcaccra.com/about.html> (dostęp 07.06.2022)